

บทที่ 4

กฎหมายต้นแบบว่าด้วยอนุญาโตตุลาการทางการค้าระหว่างประเทศ

แม้ว่าจะได้มีการบัญญัติพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ.2530 เพื่อบังคับใช้กับการอนุญาโตตุลาการนอกศาลในประเทศไทย แต่จากการบังคับใช้พบว่ายังมีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในการอนุญาโตตุลาการในประเทศไทยและการบังคับตามคำชี้ขาดนั้น ซึ่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะได้วิจัยถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดกับการอนุญาโตตุลาการจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ.2530 และวิเคราะห์หาแนวทางแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติดังกล่าว โดยการเปรียบเทียบกับกฎหมายต้นแบบว่าด้วยอนุญาโตตุลาการทางการค้าระหว่างประเทศ แต่ทั้งนี้ผู้เขียนใคร่จะเสนอที่มาและหลักการโดยสรุปของกฎหมายต้นแบบว่าด้วยอนุญาโตตุลาการทางการค้าระหว่างประเทศ ดังนี้

4.1 ที่มาของกฎหมายต้นแบบว่าด้วยอนุญาโตตุลาการทางการค้าระหว่างประเทศ

กฎหมายต้นแบบว่าด้วยอนุญาโตตุลาการทางการค้าระหว่างประเทศ เกิดจากการที่คณะกรรมการที่ปรึกษากฎหมายแห่งเอเชียและแอฟริกา (AALCC = Asian African Legal Consultative Committee) ซึ่งมีสำนักงานเลขานุการอยู่ที่กรุงนิวเดลี ประเทศอินเดีย ได้เสนอต่อสหประชาชาติ เมื่อปีค.ศ.1977 ให้มีการปรับปรุงอนุสัญญากรุงนิวยอร์ก ว่าด้วยการยอมรับนับถือและการบังคับตามคำชี้ขาดค.ศ.1958 อันเนื่องมาจากปัญหาความไม่เป็นเอกภาพในการบังคับตามคำชี้ขาดของศาลภายในของประเทศภาคีแห่งอนุสัญญา ซึ่งคณะกรรมการที่ปรึกษากฎหมายแห่งเอเชียและแอฟริกาเสนอให้มีการพิจารณาปรับปรุงอนุสัญญากรุงนิวยอร์ก ค.ศ.1958 เกี่ยวกับการตรวจสอบความยุติธรรมและกระบวนการพิจารณาและการสละสิทธิโดยปริยายในเรื่องความคุ้มกันของรัฐ ซึ่งทำให้ได้ข้อสรุปโดยคณะกรรมการแห่งสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายการค้าระหว่างประเทศ (UNCITRAL = United Nations Commission on International Trade Law) ซึ่งมีสำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย ว่าควรจะดำเนินการร่างกฎหมายต้นแบบ (Model Law) หรือกฎหมายเอกภาพ (Uniform Law) มากกว่าการแก้ไขปรับปรุงอนุสัญญากรุงนิวยอร์กฯ ค.ศ.1958 และเมื่อพิจารณาเล็งเห็นระหว่างกฎหมายต้นแบบกับกฎหมายเอกภาพว่าควรร่างตามกฎหมายประเภทใดนั้น พบว่ากฎหมายเอกภาพจะบังคับใช้ก็โดยการทำอนุสัญญาขึ้นใหม่ซึ่ง

อาจแตกต่างกันได้ตามภาคีแต่ละประเทศก็โดยการอนุญาตให้มีการตั้งข้อสงวนไว้ในอนุสัญญาเท่านั้น ซึ่งการกระทำดังกล่าวไม่อาจกระทำได้ในทางปฏิบัติ เนื่องจากขาดความยืดหยุ่นเพราะประเทศต่างๆไม่อาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงกฎหมายให้เหมาะสมกับกฎหมายภายในของประเทศตน (Redfern and Hunter, 1991 : 508) ทำให้เกิดข้อสรุปว่าควรจะร่างกฎหมายเกี่ยวกับการอนุญาโตตุลาการทางการค้าระหว่างประเทศในรูปของกฎหมายต้นแบบ(Model Law) เพื่อให้ประเทศที่ต้องการปรับปรุงกฎหมายสามารถนำกฎหมายต้นแบบไปแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้บ้างตามความเหมาะสมกับประเทศตนเองอันจะก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพของการอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศได้ในทางปฏิบัติดีกว่าในรูปกฎหมายเอกภาพ

การร่างกฎหมายต้นแบบโดยคณะทำงานของคณะกรรมการแห่งสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายการค้าระหว่างประเทศ(UNCITRAL) ได้ใช้ระยะเวลาประมาณ 4 ปีจึงสำเร็จสมบูรณ์ตามมติของคณะกรรมการแห่งสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายการค้าระหว่างประเทศ(UNCITRAL) ในเดือนมิถุนายน ค.ศ.1985 และได้รับการรับรองตามมติของที่ประชุมใหญ่สหประชาชาติ ณกรุงเวียนนา ตามมติครั้งที่ 40/72 เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม ค.ศ.1985 โดยได้มีมติไว้เป็นข้อความส่วนหนึ่งว่า “เพื่อการยอมรับถึงคุณค่าของการอนุญาโตตุลาการในฐานะที่เป็นวิธีการหนึ่งในการระงับข้อพิพาทที่เกิดจากความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างประเทศและให้ความเชื่อมั่นว่าการจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยอนุญาโตตุลาการซึ่งรัฐต่างๆทั้งที่มีระบบกฎหมาย สังคม หรือเศรษฐกิจที่แตกต่างกันให้การยอมรับนั้น จะนำไปสู่การพัฒนาความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ”

4.2 หลักการของกฎหมายว่าด้วยอนุญาโตตุลาการทางการค้าระหว่างประเทศ

หลักการในวัตถุประสงค์ของคณะกรรมการแห่งสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายการค้าระหว่างประเทศ (UNCITRAL) ในการร่างกฎหมายต้นแบบว่าด้วยอนุญาโตตุลาการทางการค้าระหว่างประเทศได้แสดงไว้ในเอกสารรายงานของสหประชาชาติ A/CN/9/207 เรื่อง“Possible Features of Model Law on International Arbitration” (อ้างถึงใน Redfern and Hunter , 1991 : 509) ไว้ว่า

-เพื่อให้อิสระแก่การอนุญาโตตุลาการทางการค้าระหว่างประเทศโดยการจำกัดบทบาทของศาลภายในประเทศ และช่วยให้บรรลุผลของความเป็นอิสระในการแสดงเจตนา โดยให้คู่สัญญามีอิสระในการตัดสินใจว่าจะระงับข้อพิพาทโดยวิธีใด

-กำหนดโครงสร้างสำหรับการดำเนินการอนุญาตโตตุลาการทางการค้าระหว่างประเทศ ให้สามารถดำเนินการต่อไปได้จนเสร็จสิ้นในกรณีที่คู่สัญญาไม่อาจตกลงกันได้เกี่ยวกับกระบวนการพิจารณา

-กำหนดบทบัญญัติที่เป็นหลักการเพื่อเป็นบทบังคับสำหรับความยุติธรรมและการพิจารณาโดยชอบ

-กำหนดบทบัญญัติเพื่อสนับสนุนการบังคับตามคำชี้ขาดและความชัดเจนถึงประเด็นที่เป็นข้อขัดแย้งในทางปฏิบัติ

ดังนั้นบทบัญญัติของกฎหมายต้นแบบว่าด้วยอนุญาตโตตุลาการทางการค้าระหว่างประเทศ จึงมีอยู่ด้วยกัน 8 หมวด คือ

หมวด 1 บททั่วไป

หมวด 2 สัญญาอนุญาตโตตุลาการ

หมวด 3 องค์ประกอบคณะอนุญาตโตตุลาการ

หมวด 4 ขอบอำนาจของคณะอนุญาตโตตุลาการ

หมวด 5 วิธีพิจารณาชั้นอนุญาตโตตุลาการ

หมวด 6 การทำคำชี้ขาดและการสิ้นสุดกระบวนการพิจารณา

หมวด 7 การคัดค้านคำชี้ขาด

หมวด 8 การยอมรับนับถือและบังคับตามคำชี้ขาด